

Mint a hadseregben a könnyűlovasság

Herczeg Tamás és Polgár Csaba

A HOPPARTRÓL HERCZEG TAMÁSSAL ÉS POLGÁR CSABÁVAL

hogy kapnak fizetést, és fizetjük a járulékokat. De mi is ugyanabban a cipőben járunk, mint a többi hatos kategóriás társulat: amit megítélnek, azt is rettenetesen későn kapjuk meg, sőt addigra már el is költöttük. Márciustól munkajogilag ez a négy ember sem társulati tag, mivel nincs fizetésünk – mert elfogyott a pénzünk.

– *Miért csak négyfős a társulat?*

H. T.: Mindenkit megkérdeztem, azokat is, akik le-szerződtek valahová – ennyien mondtak igent. [Barabás Richárd, Herczeg Tamás, Kiss Diána Magdolna és Szilágyi Katalin – K. B.] Sokan a többi munkájuk miatt nem tudták vállalni – de a nemek sem voltak egyformák.

P. CS.: Én azt mondtam, hogy nincs értelme, ha legalább nyolcan nincsenek benne. Kevésnek érzem ezt a négy embert.

H. T.: Én is kevésnek érzem. Jobb lenne, ha többen lennének.

– *Mit jelent az, hogy ti négyen társulati tagok vagytok? Hiszen az előadásokban mindig többen szerepelnek.*

H. T.: Azt jelenti, hogy mi nem szerződünk máshová, nem csinálunk mást, vagy ha igen, mindig előnyt élvez a HOPPart.

– *Nem értem: ha ti nem kaptok más színháztól fizetést, de a HOPPart sem fizet, akkor miből vesztek tejet és kenyeret?*

H. T.: Azt még nem tudom. Még tart az utolsó fizetésünk, illetve nekem már elfogyott. De azért mindig akad valami, most például Tamási Zolival próbálok egy TÁP színház produkcióban, ott kapok némi próbapénzt, és másodlagosan a HOPPart Klubot [a társulat tagjaiból álló, koncertező énekkar – K. B.] is részben a létfenntartásra gondolva hoztuk létre.

– *Ti négyen döntitek el, hogy mit és kivel mutattok be?*

H. T.: Nem, ezt általában az adott rendező és én szoktuk megbeszélni, és kikérem néhány ember véleményét – például Csabáét. Hogy mit mutassunk be, az meg kialakul – vannak vágyak, amik elérnek hozzánk; produkciós vezetőnk, Matók Szilvi már néhányat begyűjtött közülük –, és vannak, amiket meg én erőltetek.

– *És hogy működik a színészválasztás? Kitaláljátok, hogy kiket szeretnétek, és végighívjátok őket, hogy ráérnek-e?*

magunkat, ha azt csinálnánk továbbra is, amihez értünk.

– *Később a legtöbben vagy szerződést, vagy legalábbis előadásokra szóló ajánlatokat kaptatok. Vajon a HOPPart miatt?*

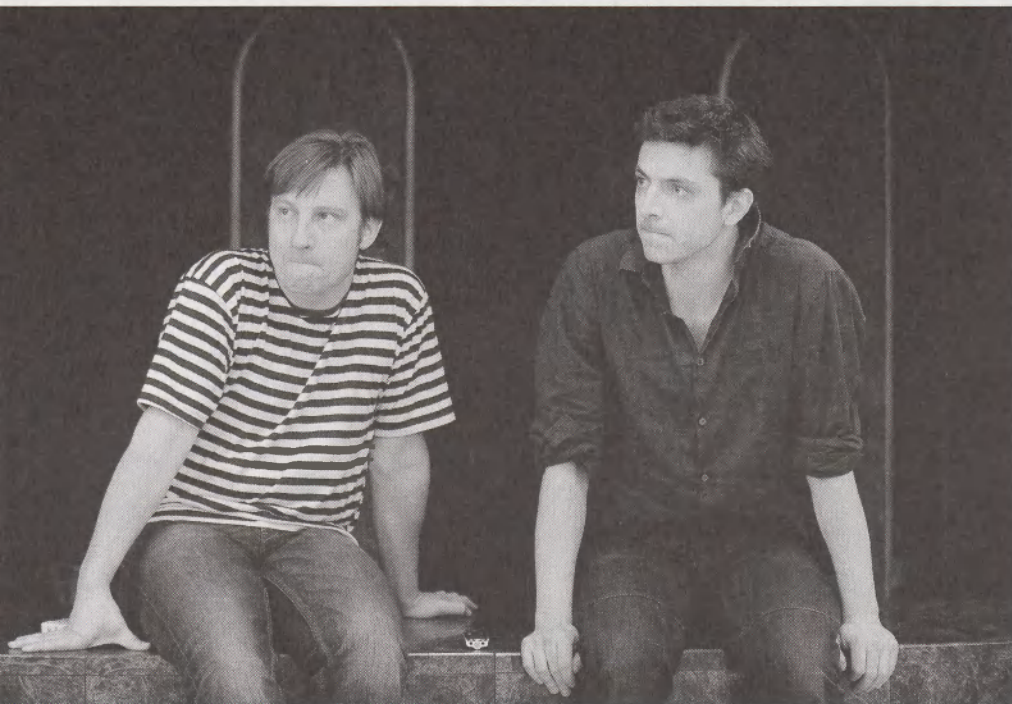
H. T.: Fontos volt, hogy pénz nélkül is nekiálltunk dolgozni – a *Halálkéményt* szinte nulla forintból csináltuk meg, úgy, hogy közben senki nem kapott még próbapénzt sem. Erre buzdítottak a tanáraink is; ne-hogy az legyen, hogy mindenki otthon ül, és várja, hogy csörögjön a telefon. Az rettenetes lett volna.

P. CS.: Kijózanító év volt a szakma számára: egyszerre két osztály végzett, és kiderült, hogy nem fér el ennyi színész – ennek ellenére azóta is nyílnak az újabb színésziskolák. Abban az évben alakult a párhuzamos osztályból a KoMa társulat is – bár ők nem ugyanilyen okokból –, így jobban fókuszáltak ránk: na, ebben a helyzetben mihez kezdtek?

„Mintha tizenhárom ember házasságot kötött volna”

– *Miért csak most alakultatok hivatalosan is társulattá?*

H. T.: Szomorú, de ez akár kezdettől így lehetett volna, ha van annyi anyagi biztonságunk, aminek a segítségével meg tudtam volna ígérni a többieknek,

H. T.: Igen. Ha kitaláltuk, hogy kiket szeretnénk, onnantól az egész próbarend ahhoz igazodik, hogy ők hogy érnek rá – ha ráérnek. Az egyeztetés mindig horror. De Zsótér például nagyon ragaszkodott ahhoz a kilenc emberhez a *Chicagónál*, így mivel nem volt más lehetőség, nagyon sokat próbáltunk éjszaka.

– *Lazult köztetek az összetartás amiatt, hogy most sokan, akik eddig a virtuális társulat teljes jogú tagjai voltak, a valós társulatnak nem tagjai?*

H. T.: Az elmúlt négy évben leginkább emiatt lazult a kapcsolat, és ez iszonyú fájdalmas. De az évek során egyre fájdalmasabb volt az a kérdés is, hogy tudjuk-e csinálni ezt az egészet, ha egyszer hónapokig nem tudunk leegyeztetni előadásokat. Meg kellett hozni a döntést: határozzuk meg, hogy kik az elsődleges emberek, és melyek az elsődleges produkciók, és kik a másodlagos emberek, és melyek a másodlagos produkciók – természetesen csak technikai értelemben.

P. CS.: Amikor a tizenháromból nyolcunknak lett fix, kiszámítható munkája, felmerült a kérdés, hogy hogyan definiáljuk ezt a társulatot: olyan emberek dolgoznak együtt, akik szeretik egymást, és amikor össze tudnak hozni valamit, akkor csinálják ezt az örömszínházszerű valamit; vagy mondjuk azt, hogy társulat vagyunk, de akkor olyan dolgokkal foglalkozunk, amik fontosak. És el kellett dönteni, hogy akarunk-e még egymástól tanulni, vagy csak akkor bírjuk, ha, mondjuk, jön egy Zsótér. Ráadásul most, hogy a független szférában sok együttes megszűnik a rossz helyzet, a pénz és a játszóhelyek hiánya miatt, a társulatok egyre fontosabb részei a színháznak. Pedig a független társulatok olyanok, mint a hadseregben a könnyűlovasság: szinte azonnal tudnak reagálni arra, ami az országban történik, míg a kőszínházaknak ehhez kell egy új évad, hiszen tartani kell magukat az évadtervhez.

– *Érezték sértettséget azok részéről, akik kimaradtak a hivatalos társulathól?*

H. T.: Hat-hét éven keresztül rettentő szorosan voltunk együtt – aki most bármilyen oknál fogva kima-

rad, az biztos, hogy nem érzi jól magát. Én sem érzem jól magam attól, hogy éppen azokkal nem tudok dolgozni, akikkel igazán szeretnék.

P. CS.: Négy évig tizenhárom ember napi tizennégy órán keresztül nézi a másikat, és utána is azt mondják, hogy együtt maradnak – ez olyan, mintha tizenhárom ember házasságot kötött volna. Az emberek felnőnek, ez így egészséges. És ha felépítesz egy hierarchiát, lehet, hogy valaki azt mondja: figyelj, nekem nem tetszik, amit te kitaláltál – és nem csinálja veled tovább. Miután kijöttünk az egyetemről, nem maradtunk olyanok, amilyenek akkor voltunk – az embert folyamatosan érik hatások, amiktől lehet, hogy valaki azt mondja, ezzel tovább tudok menni, azzal meg nem.

– *Nem vezet ez a csapat bomlásához?*

H. T.: Változik a csapat, de ha tovább akarunk élni, akkor olyan emberekkel kell dolgozni, akikkel tudunk. Lehet, hogy ez kemény kijelentés a részemről, de azt gondolom, hogy ha már létrehoztunk valamit, csak akkor van értelme csinálni, ha ebben nem akadályoz semmi – és ennek lehet, hogy ára van.

– *Volt, aki kilépett a HOPPartból?*

H. T.: Volt.

– *Miért?*

H. T.: Volt, aki elment továbbtanulni. Volt, aki minőségromlást vélt felfedezni valamelyik előadásban, és így már nem hajlandó dolgozni az adott produkcióban – de a társulattal nem szakított. És volt, aki rájött, a hivatalos munkájának terhei mellett nem tudja ezt is bevállalni. De ez nem fontos; a fontos, hogy amit közösen kitaláltunk, a HOPPart tudjon működni.

Addig a pillanatig, amíg ennek szellemében azonosat tudunk nyújtani, addig van értelme csinálni. Abban bízom, hogy a változást idejében felismerem.

– *Most, hogy sokaknak már van állandó munkájuk, még mindig olyan szívesen jönnek egy-egy új produkcióba, mint régebben?*

H. T.: Van, aki szívesen jön; van, aki szívesen jönne, de épp nem tud; és van, aki nem jön szívesen, pedig tudna. De nincs ezzel semmi baj – mióta ezt az egészet kitaláltuk, én is gondoltam már, hogy nem csinálom tovább, mert akkor azt éreztem, hogy nincs értelme, vagy ez nekem túl nagy teher, de aztán ez elmúlik, és az ember azt mondja, hogy mégis van egy saját ügyem, miért ne csináljam. Az ember változik – nem lehet hetven évig ugyanazt gondolni. És időközben az is egyre fontosabbá vált, hogy ne maradjunk annyira egymás között; hogy azokkal, akik még érdekelnek minket, együtt dolgozhassunk. Ez már a *Szörp-rájpartinál* és a *Hermann csatájánál* elindult, Csaba már oda is hívott külsősöket. Akkor elkezdtünk nyitni, ami iszonyatosan fontos volt ahhoz, hogy együtt tudjunk maradni, és ne csak szabadidő-színház legyünk.

„Ez olyan HOPPart-os”

– *Állandó helyetek még mindig nincs.*

H. T.: De a helyzetünk egyre könnyebb. Mácsai nem tudom, meddig bírja még, de az Örkényben is szoktunk próbálni, a Nemzetit is szoktuk használni, és a Sirályba is bemehetünk bármikor – nem könnyű észben tartani, hogy mikor hol van próbánk. Mivel Bercsényi Peti a HOPPart Klub tagja, az ő munkahelyén, a Bábszínházban is gerillázunk. Vicces volt, az egyik

Koncz Zsuzsa felvételei

próba alkalmával találkoztunk Meczner Jánossal [*a Bábszínház igazgatója – K. B.*]. Megkérdezte, hogy mit keresnek maguk itt. Mondtuk, hogy épp próbálunk az egyik teremben, bocsánat, ha nem szóltak róla. Mire azt mondta, hogy ne vicceljenek már, ha van szabad terem, bármikor jöjjenek csak! És ez rohadt jó érzés.

P. CS.: A *Korijolánusznál* az volt a terv, hogy veszünk harminc hűtőt, és az lesz a díszlet. Szereztünk

is tök ingyen harminc hűtőszekrényt és hűtőládát, Tamás raktárt is intézett. Végül abba buktunk bele, hogy nem volt pénzünk minden előadásra átszállítani a harminc hűtőt a MU Színházba, mert ott nem tudtuk őket tárolni. Azóta is ott állnak a raktárban, nem tudjuk, mi lesz velük, mert, ugye, veszélyes hulladék. Azt viszont nem bánom, hogy nem ez lett a díszlet.

H. T.: Ilyen szempontból jó lenne, ha volna valamilyen saját lehetőségünk – de sajnos én szeretem ezt a rendszert, hogy nincs állandó helyünk, amit két év alatt megunnánk. Bárhová megyünk, ott biztos, hogy a hely is hozzátesz valamit az előadáshoz.

P. CS.: Még az egyetemről hoztuk magunkkal azt az igényt, hogy a hellyel mindig kezdjünk valamit. Egy csomó vizsgánkban nem volt díszlet, és ezt megszerettük – azóta ha elmész egy új helyre, húsz perc után azt látod, hogy jé, ez egy díszlet!

H. T.: Még senki nem tud róla, de lesz saját helyünk – erről még nem mondhatok többet. De akkor is megtartjuk majd ezt a rendszert, hogy az egyik előadás itt, a másik pedig ott lesz, mert ez inspiráló.

– *Nemcsak a helyszínek sokfélék, de az előadásaitok is – elég csak szembeállítani, mondjuk, A kis vakond, akinek a fejére csináltak-ot a Korijolánusszal, a Hermann csatáját az Eljövök érted – A kezdettel.*

H. T.: Még nem alakult ki az arculatunk, de ez nem baj; miért ne lehetne az az arculatunk, hogy mindig keresünk valami mást, ami sem stílusában, sem minőségében nem hasonlít az előzőre? Rettegek attól, hogy valamire azt mondják, „ez olyan HOPPart-os”. Akkor mindenki valamilyen elvárással jönne az előadásokra.

P. CS.: Persze a zene összeköti az egészet. Nekem egyébként az a mániám, hogy a szerdai előadásból a néző soha ne tudja megmondani, milyen lesz a szombati.

– *Csabára mégis jellemző, hogy társadalmi problémákkal foglalkozó előadásokat rendez.*

P. CS.: Előre soha nem döntjük el, hogy milyen lesz egy előadás, mindig nyitva hagyjuk a kérdést, és meglátjuk, mi lesz belőle. Igaz, én ezekhez vonzódom, de közben ugyanolyan örömmel vagyok benne *A kis vakondban*.

H. T.: Én pedig az infantilizmushoz vonzódom.

P. CS.: A nézőnek is jó, ha megnézi a színészt, amint egyik este egészséges véleményt nyilvánít az alkotmányról, aztán másnap szűk fehér nadrágban, szíves napszemüvegben pávát játszik. Milyen unalmas lenne állandóan csak próbálkozni, hogy megmondjuk a tutit!

– *Szoktátok mondani, hogy egyik célotok a zenés színház megítélésének megváltoztatása.*

H. T.: Igen, pályázatokban le szoktunk írni ilyesmit. De nem is áll olyan távol a valóságtól. Ha azt mondod, hogy zenés színház, mindenkinek a musical és az operett ugrik be. Az már kevésbé, hogy egy Shakespeare-darabban Händel-művet fogsz hallani, vagy Koncz Zsuzsa *Mama* című számát oratorikus feldolgozásban.

P. CS.: De ez nem egy nagy találmány, rengetegen csinálják, elég csak Pintér Béláékat említeni. És fontos elmondani, hogy nem valami ellen csináljuk, ez nem lázadás; nem nézzük le, és soha, egyik előadásunk-

ban sem gúnyoljuk ki a klasszikus operett vagy musical műfajt. Ha egy operettet valaki vérprofin megcsinál, az ugyanolyan jó lehet. Mi egyszerűen nem vágyunk rá, hogy ilyet csináljunk.

„Valami furcsa ellentét”

– *Félig-meddig kívülállóként, részben speciális helyzetű társulatként hogyan látjátok a hazai színházi struktúrát?*

H. T.: Annyira szép lenne, ha el tudnánk tartani magunkat, ha nem kéne attól függeni vagy azon rettegni, hogy mikor írják ki a pályázatot. Ezért sokan, akik azért harcolnak, hogy legyen támogatás, meg akarnak bennünket lincselni – de nézzünk egy kicsit nyugatabbra, ott sehol nincs így.

P. CS.: Jó lenne, ha ki tudna alakulni egy mecénatúra, de ehhez engedményeket kellene tenni, érdekeltté tenni az embereket, hogy a színházba investáljanak. Van erre példa, de összesen két-három emberről beszélhetünk. Ők úgy tudnak fennmaradni, hogy csinálniuk kell három szórakoztató előadást, amiből meglesz a bevétel, és abból létrehoznak egy olyat, ami megmozgatja az ember agyát is. Ennek a módszernek kellene elterjednie.

H. T.: Sajnálom, hogy a kőszínházak és a függetlenek között nincs egészséges párbeszéd. A kőszínházak nem jöttek rá, hogy a függetlenek iszonyú fontosak számukra – és viszont. Ennek a kettőnek ki kellene egészítenie egymást, nem pedig egymás ellen fordítani őket.

– *Milyen szempontból fontosak a függetlenek a kőszínházak számára?*

H. T.: Ez demagóg dumának tűnhet, de az egyik tanulhat a másiktól. A kőszínházi színészek játszhatnak a független társulatokban, ahonnan pedig gondoskodhatnak az utánpótlásról. A függetlenek bátrabb útkeresők, mások a megoldásaik – ezekre felfigyelhetnének a kőszínházak. Az újra, a másra való fogékonyság nagyon fontos lenne.

– *Hogyan képzelitek ezt a párbeszédet a kőszínházak és a függetlenek közt?*

H. T.: A londoni példát tudnám felhozni: ott a kőszínházakat West Endnek hívják, a többi pedig fringe-nek – és mindenki pontosan tudja, amikor jegyet vesz, hogy egy szórakoztató vagy egy szabadelvű, gondolkodtató előadást fog megnézni. Rend van a fejekben, és van átjárás a két „oldal” között: aki a West Endre jár, az is néz fringe előadásokat, és fordítva.

P. CS.: Itthon viszont aki a Madách Színházba jár, az általában nem megy el egy alternatív előadásra, a függetlenek nézői pedig nem mennek el a Madáchba. És ugyanez érvényesül a szakmában is: van valami furcsa ellentét kőszínház és függetlenek között, és ezt nemcsak a kőszínház alakította ki. Olyan, mintha ugyanazért az ezer nézőért harcolnánk – pedig nem ugyanazokról van szó.

– *A közelmúltban minden előadásotokban csak néhány HOPPart-os színész és viszonylag sok vendég szerepelt – utoljára a Chicago volt koncentráltan HOPPart-os. Mi a jövő útja?*

H. T.: Majdnem egy évre előre látjuk már a programot. Koprodukciókat fogunk létrehozni, mert mással együtt valahogy jobban működik minden,

nagyobb esély van rá, hogy közösen össze tudjunk rakni elég pénzt. Megkeresett a Kőszegi Várszínház igazgatója, hogy legyünk ott a nyári játékokon; azt csinálunk, amit akarunk, használhatjuk a város szabad-és belső tereit, ők pedig ehhez pénzt adnak (azért nyilván nem milliókat). A MűPa Harsányi Sulyom Lászlót kérte fel a Liszt-év alkalmából egy előadás létrehozására, ő pedig minket keresett meg. Mindkét előadást később tovább tudjuk majd játszani, meglesz a HOPPart-os utóéletük. Orlai Tiborral, a Trafóval, a Nézőművészeti Kft.-vel és Koltai M. Gáborral közösen is fogunk valamit csinálni, és talán a PLACCC fesztiválra is elmegyünk, de egy önálló előadást, egy mesebemutatót is tervezünk jövő tavaszra.

– *Külföld felé kacsingattok?*

H. T.: Nem sokat voltunk eddig külföldön, sajnos nincs emberünk arra, hogy a nemzetközi kapcsolatokot ápolja. Azért szerepeltünk a *Halálkeménnyel* Finnországban, Poriban – nagyon szerették. Voltunk Marosvásárhelyen – amennyiben az külföldnek számít – még régen a K. Mamával meg a *varázsfuvolával*: aki ott látta, azóta is emlegeti. Most felmerült, hogy a dunaPart Platform után meghívják Nanterre-be a *Korijolánuszt*, május végén pedig visszük a *Szörprájpartit* meg az *Eljövök érte...*-et Szatmárnémetibe. Nagyon szeretném, hogy sokat menjünk külföldre – főleg fesztiválokra, ahol sok más érdekeset lát az ember –: fontos, hogy legyen nemzetközi mércénk is. Ascher mondta mindig, hogy a jót ellopni nem bűn.

AZ INTERJÚT KÉSZÍTETTE: KOVÁCS BÁLINT

AZ ÖRKÉNY ISTVÁN SZÍNHÁZ DRÁMAPÁLYÁZATOT HIRDET ÖRKÉNY ISTVÁN SZÜLETÉSÉNEK SZÁZADIK ÉVFORDULÓJA ALKALMÁBÓL

PÁLYÁZATI FELTÉTELEK:

A pályázat jelíges.

A műveket **2011. december 31-ig** kell benyújtani az Örkény István Színházhoz.

Negyvenéves kor alatt bárki pályázhat.

Negyvenéves kor fölött csak olyan szerző jelentkezését várjuk, akinek legalább két színpadi művét korábban bemutatták már, vagy aki drámaíróként még nem mutatkozott be, de már ismert és számottevő szépirodalmi munkássággal rendelkezik.

A pályamű még nem megjelent, színre nem került alkotás legyen.

A pályamű bemutatható legyen az Örkény Színház művészi és technikai apparátusával.

Tematikai és műfaji megkötés nincs.

Első díj: 1 500 000 Ft.

Második díj: 1 000 000 Ft.

Harmadik díj: 500 000 Ft.

Az EGIS Nyrt. támogatásával.

A pályázat végeredményét az író születésnapján, 2012. április 5-én hirdetjük ki.

A győztes művet, amennyiben a bírálóbizottság megfelelő színvonalúnak ítéli, az Örkény István Színház a 2012/13-as évadban színre viszi.

A díjazott művek előadási joga az Örkény István Színházat illeti.

A bírálóbizottság tagjai: Radnóti Zsuzsa, Radnai Annamária, Gáspár Ildikó, Forgách András, Mácsai Pál.

További információ, illetve a pályázat hivatalos kiírása az Örkény István Színház honlapján található.